

Informatie Raad-document

Landsmeer, 20 december 2016

Kennisnemen van

1. De set aan voorwaarden die gelden voor het aanvragen van de Vangnetuitkering participatiewet 2016.
2. De analyse van het ontstaan van het huidige tekort op de gebundelde uitkering van de Participatiewet.
3. De maatregelen die in 2016 zijn getroffen om dit tekort tegen te gaan.
4. Het vervolgproces en de wijze van informeren van de gemeenteraad.

Inleiding

Gemeenten die op grond van de Participatiewet tekorten hebben op hun budget dienen deze tekorten in beginsel op te vangen uit eigen middelen. Onder voorwaarden kunnen gemeenten in aanmerking komen voor een incidenteel aanvullende uitkering van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, (IAU). De IAU is sinds 2014 vervangen door de Vangnetuitkering Participatiewet (hierna Vangnetuitkering).

Over de jaren 2015 en 2016 geldt een versoepeling van het arbeidsmarktcriterium. De door de gemeente Landsmeer ingediende aanvraag Vangnetuitkering 2015 van € 111.821,- is geheel toegekend door de toetsingscommissie.

In dit informatiedocument gaan wij in op de Vangnetuitkering 2016.

1. Voorwaarden aanvraag vangnetregeling

Om met succes een beroep te kunnen doen op de Vangnetuitkering over 2016 moet het college van B&W daartoe een verzoek indienen en gelden een aantal voorwaarden, waarvan hieronder een samenvatting:

1. Een globale analyse van de mogelijke oorzaak en de omvang van het tekort en van de te verwachte ontwikkelingen van dat tekort in de komende jaren;
2. Een brief, of vergelijkbaar document, waarmee het college de raad in 2016 heeft geïnformeerd over zijn analyse en de maatregelen die worden genomen dan wel worden overwogen om tot tekortreductie te komen;
3. Een document waaruit de opvattingen van de gemeenteraad blijken;
4. Een overzicht van wat de gemeente in 2016 feitelijk heeft gedaan om het tekort het hoofd te bieden en hoe zij het effect daarvan beoordeelt.

De vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote tekorten op het budget van de Participatiewet. Ze kunnen de compensatie aanvragen als het tekort groter is dan 5%. Daarbij geldt een getrapte opbouw: is het tekort tussen 5% en 10%, dan is de compensatie de helft. Daarna wordt boven de 10% alles volledig gecompenseerd (5% blijft eigen risico).

2. Analyse 2016

In de begroting 2016 wordt rekening gehouden met een tekort van € 107.212,--. Vanwege dit bedrag, en daarbij horend percentage van 7,5% komt de Vangnetuitkering voor 2016 totaal uit op € 18.002,--.

Het lagere tekort ten opzichte van 2015 komt door het vrijwel gelijk blijven van het gemiddeld aantal uitkeringen en een hogere rijksbijdrage van € 1.424.170,-- in 2016.

Hieronder geven we in tabelvorm een overzicht van het aantal uitkeringsgerechtigden per jaar en een overzicht van het tekort vanaf 2013.

Aantal uitkeringsgerechtigden (Participatiewet)	2013	2014	2015	Tussenstand per 13 oktober 2016
	83	92	109	111

Financieel overzicht 2012 - 2015 / individuele uitkeringen levensonderhoud	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Tussenstand september 2016	Jaar einde verwachting 2016
Totale kosten gemeente	€ 1.248.432	€ 1.419.444	€ 1.487.050	€ 1.168.483	€ 1.531.382
Ontvangsten Rijk	€ 1.076.843	€ 1.229.981	€ 1.279.283		€ 1.424.170
Saldo	-€ 171.589	-€ 189.463	-€ 207.767		-€ 107.212
Percentage tekort	15,9%	15,4%	16,2%		7,5%
Aanvullende incidentele uitkering (per 2015: Vangnetuitkering)			€ 111.821		€ 18.002

- *Ontvangsten Rijk*

In bovenstaande tabel valt op dat de inkomsten vanuit het Rijk nog steeds structureel achterblijven bij de uitgaven van de gemeente. In de analyse van de aanvraag van de IAU over 2014 hebben wij aangegeven dat het verdeelmodel en de verdeelsleutelsystematiek structureel te kort schieten. Dit geldt niet alleen voor de gemeente Landsmeer, maar ook voor andere gemeenten in Nederland. Hierdoor staat landelijk het verdeelmodel al langere tijd ter discussie. Gevolg daarvan is dat het verdeelmodel dit jaar is herzien. De ontvangsten vanuit het Rijk voor het jaar 2016 vallen voor de gemeente Landsmeer gunstiger uit ten opzichte van 2013, 2014 en 2015. Dit verklaart dat het tekort dit jaar aanzienlijk minder is dan in voorgaande jaren.

- *Verwacht tekort 2016*

De begroting 2016 is totaal ad € 1.531.382,-- de verwachte kosten over 2015 zijn € 1.487.050,--. Op basis hiervan wordt rekening gehouden met een voorlopig tekort van € 107.212,--. Vanwege dit bedrag, en het daarbij horend percentage van 7,5% komt het bedrag waarvoor de Vangnetuitkering wordt aangevraagd totaal afgerond uit op 18.002,--.

Deze cijfers zijn echter nog niet definitief, omdat de Rijksbijdrage nog vastgesteld moet worden en nog onduidelijk is hoe het uitkeringenbestand zich in de laatste maand ontwikkelt.

3. Terugblik en analyse

Economisch herstel en veranderende arbeidsmarkt

Tot 2014 had de verhoogde instroom vooral te maken met de economische crisis. Als gevolg daarvan hebben we vanaf 2014 te maken gehad met een verhoogde instroom vanuit de Werkloosheidswet en voor het gehele bestand werd de bemiddeling naar werk moeilijker.

Vanaf 2015 herstelt de arbeidsmarkt zich in toenemende mate. Het aantal ontslagvergunningen en faillissementen daalt en het aantal vacatures neemt toe, maar tegelijkertijd verandert de arbeidsmarkt. Het herstel gaat gepaard met discrepanties, waardoor niet iedereen in dezelfde mate kan profiteren. Er zijn nog veel werkzoekenden die moeite hebben om werk te vinden, omdat hun werkervaring en opleiding niet voldoende aansluiten op de vraag van werkgevers. Het gaat om 55 plussers, lager opgeleiden, werkzoekenden uit krimpsectoren en mensen met een (arbeids)beperking die het extra moeilijk hebben op de arbeidsmarkt. Daarnaast zien wij een verhoogde instroom van uitkeringsgerechtigden met de status Vluchtelingen (nieuwkomers).

Verhoogde instroom en verlaagde uitstroom door gewijzigde wetgeving

De aangescherpte eisen voor Wajong-uitkeringen (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) zijn van invloed op de toename van het aantal aanvragen. Sinds op 1 januari 2015 de Participatiewet van kracht is geworden, hebben alleen jongeren die volledig arbeidsongeschikt zijn recht op een Wajong-uitkering. Andere jongeren met een handicap kunnen een bijstandsuitkering krijgen als zij onvoldoende inkomen en vermogen hebben.

Een andere oorzaak van de stijging is de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd. In 2016 is de leeftijdsgrens met drie maanden verhoogd tot 65 jaar en 6 maanden. Daardoor wordt de uitstroom uit de bijstand naar de AOW voor een aantal 65-plussers uitgesteld (zie bijlage 1)

3. Maatregelen die zijn genomen voor het terugdringen van het tekort vanaf 2015.

Onderstaande maatregelen zijn gericht op het beperken van de instroom en het bevorderen van de uitstroom van uitkeringsgerechtigden. Vanaf 2014 hebben wij verschillende maatregelen ingezet, deze inzet hebben wij in 2016 gecontinueerd. Maar in 2016 hebben wij ook stappen gezet om bestaand beleid verder te intensiveren. Wij lichten dit per maatregel verder toe.

In bijlage 1 zijn tabellen opgenomen waarin de redenen voor uitstroom in zijn benoemd. Daarnaast geven we inzicht in de inzet van instrumenten en de omvang van trajecten in eigen beheer.

Instroom beperkend

Zoekperiode

Per 1 januari 2015 is deze maatregel ingevoerd. De zoektijd (van 4 weken) geldt vanaf die datum voor iedereen die een Participatiewet-uitkering aanvraagt (ongeacht leeftijd of reden aanvraag, met uitzondering van een verhuizing).

Uitvoeringsplan handhaving

Naast de al bestaande handhavingsinstrumenten zoals de raadpleging van Suwinet heeft het college in 2016 het uitvoeringsplan handhaving Participatiewet vastgesteld. Hierin staan maatregelen om te voorkomen dat mensen ten onrechte instromen in de bijstand.

We willen voorkomen dat bijstandsfraude onbewust en ongewild door onwetendheid of door een verkeerd verwachtingspatroon ontstaat. Daarom is het van belang om de klant al zo vroeg mogelijk te informeren over de rechten en plichten die aan het aanvragen en ontvangen van een bijstandsuitkering zijn verbonden. Juiste en tijdige informatie is een noodzakelijke basisvoorwaarde voor een heldere handhaving. We geven de cliënt bij de aanvraag een map met informatie over de rechten en plichten en passen de informatie regelmatig aan.

Uitstroom bevorderend

Proefplaatsingen/werkervaringsplaatsen

Vanaf 2014 hebben we ingezet op proefplaatsingen. Middels deze plekken kunnen uitkeringsgerechtigden ervaring opdoen bij werkgevers. Na een bepaalde periode van maximaal 6 maanden en een goede beoordeling worden de cliënten in dienst genomen.

Werkgeversinstrumenten

Loonkostensubsidie kan worden ingezet voor personen met een beperkte loonwaarde. De subsidie is bedoeld voor inwoners die zelf niet in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen.

Social Return on Investment onderdeel van het inkoopbeleid

Social Return betekent binnen de gemeente Landsmeer: 'Het opnemen van sociale voorwaarden, eisen en wensen in inkoop- en aanbestedingstrajecten'. Daartoe stelt de gemeente in de (bestek)voorwaarden bij de aanbesteding van opdrachten en het aangaan van contracten, sociale eisen aan de opdrachtnemer. Deze worden opgenomen in het programma van eisen naast de reguliere eisen en wensen. De opdrachtnemer besteedt een bepaald deel van de opdrachtsom aan het aan het werk helpen van mensen in een uitkeringssituatie of aan het bieden van stageplaatsen of leerwerkbanen aan scholieren en studenten. In 2016 is Social Return on Investment integraal onderdeel van het inkoopbeleid geworden en kan hiermee breed in de organisatie worden ingezet.

Maatregelen vanaf 2016 en verder

In 2017 zullen we de eerder genoemde maatregelen voortzetten.

4. Vervolgproces aanvraag Vangnetuitkering 2016

Voor de zomer heeft het ministerie de voorwaarden voor het aanvragen van de vangnetuitkering bekend gemaakt.

Middels dit raadsinformatiedocument informeren wij uw raad. Hiermee voldoen wij aan de voorwaarden voor de aanvraag. In 2017 zullen wij het gesprek met u over de genomen maatregelen aangaan.

Daarnaast zullen wij in de raadsvergadering in het tweede kwartaal van 2017 uw zienswijze vragen. Naar aanleiding van de bevindingen en de uitkomsten van de raadsvergadering stellen wij een aanvraag Vangnetuitkering op met uw zienswijze.

Bijlagen:

1. Instroom en uitstroom Participatiewet gemeente Landsmeer.

Het college,

de gemeentesecretaris

de burgemeester,